

РЕЦЕНЗИЯ

От: от проф. д-р Величка Иванова Милина,
Военна академия "Георги. С. Раковски"

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "**доктор**" по научна специалност 05.11.02 Политология (Външна политика и международни отношения) в професионално направление 3.3. Политически науки

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №540/02.03.2020 на Зам.- ректора по НИД на УНСС

Автор на дисертационния труд: Стоян Василев Стоянов

Тема на дисертационния труд: Приложимост на анализа на конкурентни хипотези и процеса на аналитично йерархиране при подпомагане вземането на политически решения

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра "Международни отношения", факултет "Международна икономика и политика" на УНСС по научна специалност "Политология" съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 588/ 22.03.2019 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 2019-2020 г.

В автобиографичната справка на докторанта впечатлява последователността, с която всяка следваща стъпка в образователното му развитие надгражда знания и компетенции в сферата на международните отношения и сигурността: бакалавърска степен по международни

отношения (УНСС); магистърска степен по международни икономически отношения (УНСС); втора магистърска степен по Политика за сигурност от Университета Джордж Вашингтон (Вашингтон, Област Колумбия, САЩ) и обучение в докторантура (УНСС) по научна специалност Политология (Външна политика и международни отношения).

В два кратки периода от трудовата си биография Стоян Стоянов е преподавател: една година в юридическия факултет на СУ "Кл. Охридски" и две - в Университета Джордж Вашингтон, където още една година работи в Мозъчен тръст за изготвяне на стратегии и анализи за защита на националната сигурност. През последните повече от десет години работи в сферата на сигурността.

Посочените биографични данни са едно от основанията за постигнатите в доктората резултати. Очевидно е, че изложеното в него е резултат на редица години трупане на знание и опит в изследваната сфера, а не на една година работа, колкото е било времето, в което е изпълнен индивидуалния учебен план и дисертацията е допусната до защита пред научно жури.

В комплекта материали за защитата на дисертационния труд от докторанта е представена Справка, че са изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен "доктор".

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Ефективността на политическите решения и в този смисъл технологията на тяхното формулиране е един от непреходно актуалните и значими проблеми на политическата теория и практика. Съвременната епоха, обаче, превръща тази тема в ключова за национална сигурност. В условията на високата динамика на развитие на технологиите,

извършващия се преход към Четвърта индустриална революция и все по-широкото прилагане на изкуствения интелект, практически всички характеристики и елементи на средата на сигурност променят своите параметри и съдържание, включително до състояние на сингулярност. Като прибавим към тази картина и "черните лебеди", които през последните години „прилитат“ с все по-голяма честота (сегашната пандемия е последният от тях) неопределеността на средата, в която трябва да се управлява сигурността, става доминиращ фактор.

В този контекст, намирането на оптимална технология за вземане на политически решения, така че те да постигат и гарантират националните интереси, повече от всякога се превръща в условие и фактор за ефективно управление на процесите в сферата на националната сигурност.

Адмирам научната амбиция на Стоян Стоянов да предложи и аргументира аналитичен модел за информационно подпомагане вземането на значими за сигурността политически решения в ситуации на висока неопределеност, със специфичен фокус - информационното и аналитично обезпечаване, което осигуряват службите за разузнаване и сигурност.

Рецензираният дисертационният труд е с обем от 234 страници. Избраната структурата от три основни глави, всяка от които включва по няколко раздела, е удачна и позволява пълноценно разкриване на съдържанието на темата. Работа съдържа и задължителните увод, заключение, списък на използваните източници.

Специално отбелязвам Приложението озаглавено "Теоретични постановки и дебати относно вземането на решения" (19 страници), което включва сериозен научен апарат и безспорно добавя стойност към дисертационното изследване.

Библиографският списък съдържа впечатляващите за докторска работа 311 източника на български, английски, немски, френски и руски език, сред които монографии, студии, статии, нормативни документи и интернет публикации. Високата ерудиция на дисертанта по темата може да се види не само от този списък, но и в направения в увода на работата кратък анализ и оценка на релевантните заглавия в основните четири области на знанието, които имат отношение към изследвания проблем.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд на Стоян Стоянов е оригинално творческо изследване по много значим за политическото управление на процесите в сигурността проблем. Предложен и аргументиран е оригинален модел за специализиран анализ, който значително може да подобри информационните продукти на службите за разузнаване и сигурност.

Работата е много добре концептуализирана. Обектът на изследването и предметът на цялостния анализ в дисертационния труд са коректно дефинирани и са пряко и непосредствено свързани с целта на научното търсене - да бъдат сравнени предимствата и ограниченията на два от методите за разузнавателен и многокритериален анализ и да се докаже, че комбинираното прилагане на методите "Анализ на конкурентни хипотези (АКХ)" и "Процес на аналитично йерархиране (ПАЙ)" допринася за подобряване резултатите от анализа, а впоследствие и повлиява за по-обоснован избор на алтернативни варианти за политическо действие. В рамките на поставените ограничения, тя убедително е постигната чрез последователното и в пълен обем решаване на конкретизиращите я шест основни изследователски задачи.

При решаването на първа изследователска задача - "Представяне на основните характеристики и съвременни предизвикателства в процеса на

вземане на политически решения и ролята на службите за разузнаване и сигурност", специално отбелязвам: демонстрираното много добро познаване и разбиране на актуалните процеси и ключовите тенденции в развитието на съвременната среда за сигурност; дефинирането на общите характеристики на процеса на вземане на решения в сферата на сигурността; верифицирането на допускането, че комбинирането на елементи от различни аналитични модели може да разшири познанията и информираността при подпомагане вземането на решения. С подчертана лична пристрастност, дисертантът поставя въпроса и аргументира необходимостта от комуникация и обратната връзка между политическото и експертното ниво като важен фактор за стимулиране ефективността на службите за разузнаване и сигурност.

Изследователските акценти при решаването на втората задача - "Дефиниране на концепцията за използване на „хибридни“ подходи срещу държава" са изведената за целите на проучването работна дефиниция на понятието "хибридни" подходи и действия; аргументирането на тезата, че при тях се отделя особено голямо внимание на опитите за влияние и въздействие върху процеса на вземане на политически решения; привеждането на доказателства за ключовата роля, която службите за разузнаване и сигурност имат както при противодействието, така и при планирането и прилагането на тези подходи.

Третата изследователска задача "Сравнителен анализ на методите АКХ и ПАЙ - възможности за използването им самостоятелно и в комбинация при вземането на важни политически решения" е решена категорично и на високо експертно ниво, като е доказано, че комбинирането на двата метода е възможно и води до използването на силните им страни при намаляване влиянието на техните ограничения.

Като сериозно постижение определям изпълнението на четвъртата, ключова и най-значима за изследването, задача – формулиране на синтезиран аналитичен модел (включително обхват и методология) за използване на АКХ в комбинация с ПАЙ.

Пета и шеста задачи – провеждане, анализ и обобщаване на резултатите от емпиричното изследване, верифициращо ефективността на предложения аналитичен модел, категорично са решени. Създадени са общо пет анкетни карти, използвани са специализирани софтуерни продукти. Високо оценявам структурираните седем извода за предимствата от прилагането на метода при подпомагане вземането на политически решения.

Основната теза на дисертационния труд е потвърдена, като за целта е направен анализ на конкретен казус - противодействие на използването на т.нар. "хибридни похвати" срещу Република България.

За постигането на изброените резултати в работата безспорно е допринесло прилагането на подходящи изследователски методи и подходи.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам самооценката на автора на дисертационния труд за постигнати пет научни приноса и ги определям като изцяло негово лично дело и резултат от самостоятелни научни търсения.

Като най-значими постижения в изследването оценявам:

- Предложеният и апробиран синтезиран авторов модел за комбинирано използване на АКХ и ПАЙ за подпомагане вземането на решения за идентифициране и противодействие при прилагане на "хибридни" подходи срещу Република България

- Проведеното самостоятелно емпирично изследване със специализирани анкетни карти, събиране и обработване на първични данни, което доказва приложимост на модела при различни ситуации, изискващи вземане на политически решения в сферата на сигурността в условия на неопределеност и динамична среда.

- Аргументирането на ролята и значението на информационните и аналитични продукти на службите за разузнаване и сигурност и ролята им за подпомагане вземането на политически решения в сферата на сигурността в динамично променяща се среда с висока степен на неопределеност.

Постигнатите от Стоян Стоянов резултати в дисертационното изследване, демонстрираните висока експертиза, способност за научен анализ и самостоятелно политическо мислене в известна степен надхвърлят стандартните изискванията за претендираната научна степен.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът е представил пет публикации, които осигуряват достатъчна публичност на резултатите от изследването.

Две от тях: Стоянов, Ст. Международните конфликти и използването на "хибридни подходи" в началото на XXI в., Научни трудове на УНСС, 2020 г. (под печат) и Стоянов, Ст. Република България и вземането на политически решения в сферата на сигурността, сп. Международни отношения, 2020 г. (под печат) непосредствено са свързани с анализирани в докторската работа проблеми.

Останалите три: Stoyanov, St. The Cyprus Problem: International Politics Simulation, Managerial Law, United Kingdom, Vol.47, Issue 3-4, 2005, pp. 171-216. ; Stoyanov, St. Work in Progress: European Security and Defense Policy – Implications for Transatlantic Cooperation, Europe Project Paper

No.10, October 31, 2007, JINSA. ; Stoyanov, St. Europe: The Fertile Jihadist Recruiting Ground, Europe Project Paper No.8, August 15, 2007, JINSA, представят анализи в по-предишен период и да свързани най-общо с политическо управление на различни проблеми/измерения на сигурността.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът към дисертационния труд вярно и точно отразява неговото съдържание.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

1) Основната ми бележка е свързана с твърде големия обем на автореферата. Той е излишно подробен. Можело по синтезирано да се представят само резултатите, а поясненията и аргументациите да си останат в текста на дисертацията. Така например, посочените определения на 19 понятия в рамките на представянето на трета глава – категорично не са на място.

В Увода към автореферата, в частта "Структура" съдържанието на основните части на изложението е анонсирано в обем от 9 стр., след което на това в "Синтезирано представяне на съдържанието на дисертационния труд" са отделени още 24 стр., в които има цели абзаци повтарящи се в "Структура".

2) Заключение (14 стр.) по същество има характера на анотация на работата. Прекалено е обстоятелствено и са факт смислови и буквални повторения на големи абзаци от изложеното в главите

3) Работата би спечелила, ако бяха формулирани изводи от анализа към отделните глави и общи изводи от изследването. Те била допринесли за по-отчетливото и убедително възприемане на безспорно постигнатите научни резултати в отделните части на изложението и в работата като цяло.

4) Убедено препоръчвам, работата да бъде публикувана, след като бъде малко "стегната".

5) Приложението "Теоретични постановки и дебати относно вземането на решения", което по същество е студия, също препоръчвам да бъде публикувано. Може широко да бъде използвано в обучението на студенти и докторанти.

8. Заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Като оценявам достойнствата на постигнатото, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема "Приложимост на анализа на конкурентни хипотези и процеса на аналитично йерархиране при подпомагане вземането на политически решения" и изказвам съгласието си на Стоян Василев Стоянов да бъде присъдена образователната и научна степен "доктор" по научната специалност 05.11.02 Политология (Външна политика и международни отношения) в професионално направление 3.3. Политически науки.

08.04 /София

Рецензент:
проф. Величка Милина

R E V I E W

From Prof. Velichka Ivanova Milina, PhD
Rakovski National Defence College

Regarding dissertation thesis for the award of educational and scientific degree "Doctor" in the specialty 05.11.02 Political Science (Foreign Policy and International Relations) in the professional field 3.3. Political Sciences

Grounds for submission of the review: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation work in accordance with Order No. 540 / 02.03.2020 of the Vice Rector for Research of the University of National and World Economy

Author of the dissertation thesis: Stoyan Vasilev Stoyanov

Topic of dissertation: Applicability of competitive hypothesis analysis and analytical hierarchy process to support political decision making

1. Information about the PhD candidate

The dissertation student studied under a doctoral program at the Department of International Relations, Faculty of International Economics and Politics of the University of National and World Economy (UNWE) in the scientific specialty "Political Science" according to the Order of the Vice Rector for Research of the UNWE № 588/ 22.03.2019 г. The training was conducted in a distance form during the period 2019-2020.

The candidate's autobiographical reference impresses with the sequence with which each subsequent step in his educational development builds upon

his knowledge and competencies in the field of international relations and security: Bachelor's Degree in International Relations (UNWE); Master's Degree in International Economic Relations (UNWE); Second Master's Degree in Security Policy from George Washington University (Washington, DC, USA) and Doctorate (UNWE) Studies in Political Science (Foreign Policy and International Relations).

Twice, for a short period of time, in his professional career, Stoyan Stoyanov was a lecturer: one year at the Law Faculty of Sofia University "Kl. Ohridski", and two years - at George Washington University, where he worked for another year at a Think Tank for development of strategies and analyzes for the protection of national security. He has been working in the security field for more than ten years.

The above mentioned biographical data is one of the reasons for the results achieved in the doctorate. It is obvious that its content is the result of many years of accumulation of knowledge and experience in the field of research, and not just of a year of work, as long as the individual plan was completed and the dissertation was submitted to the scientific jury.

The materials the doctoral student has presented for the defense of his dissertation include a Reference that the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of the Law of development of academic staff in R Bulgaria for the acquisition of educational and scientific degree "Doctor" have been met.

2. General characteristics of the dissertation thesis

The effectiveness of political decisions and the technology of formulating them is one of the ongoing and significant problems of political theory and practice. The current era, however, makes this topic a priority for national security. In the context of the high dynamics of technology development, the

ongoing transition to the Fourth Industrial Revolution and the widespread use of artificial intelligence, virtually all characteristics and elements of the security environment are changing their parameters and content, including to a state of singularity. Adding the "black swans", which in recent years have been "flying" with increasing frequency (the current pandemic is the last of them), the uncertainty of the environment in which security must be managed is becoming a dominant factor.

In this context, finding the optimal technology for political decision-making in order to achieve and guarantee national interests becomes more than ever a condition and factor for the effective management of national security processes.

I admire Stoyan Stoyanov's scientific ambition to propose and substantiate an analytical model for informational support for making security-relevant political decisions in situations of high uncertainty, with a specific focus - the information and analytical provision provided by the intelligence and security services.

The reviewed dissertation has 234 pages. The structure of three main chapters, each consisting of several sections, is appropriate and allows full disclosure of the content of the topic. The work also contains the mandatory introduction, conclusion, and list of sources used.

I specifically refer to the Appendix entitled "Theoretical Statements and Debates on Decision Making" (19 pages), which includes a serious scientific apparatus and undoubtedly adds value to the dissertation.

The bibliographic list contains the impressive for a doctoral thesis 311 sources in Bulgarian, English, German, French and Russian, including monographs, studies, articles, regulatory documents and online publications. The high level of erudition of the dissertation student on the topic is visible not

only from this list but also in the brief analysis and evaluation of the relevant titles in the main four areas of knowledge relevant to the problem under study.

3. Evaluation of the scientific and applied results obtained

Stoyan Stoyanov's dissertation is an original creative study of a very important problem for the political management of security processes. An original model for specialized analysis has been proposed and substantiated, which can significantly improve the intelligence and security services' information products.

The work is very well conceptualized. The subject of research and the subject of the overall analysis in the dissertation are correctly defined and are directly related to the purpose of the scientific search - to compare the advantages and limitations of two methods of intelligence and multi-criteria analysis and to prove that the combined application of the Competitive Hypothesis Analysis (CHA) and Analytical Hierarchy Process (AHP) methods contribute to improving the results of the analysis; it subsequently leads to a more informed choice of alternative policy options. Within the constraints set, it has been convincingly achieved through the consistent and complete resolution of its six main research tasks.

In addressing the first research problem, "Presenting the main features and current challenges in the political decision-making process and the role of the intelligence and security services", I particularly highlight: demonstrated very good awareness and understanding of current processes and key trends in the development of modern security environment; defining the common features of the decision-making process in the security area; verification of the assumption that combining elements of different analytical models can enhance knowledge and awareness in decision-making. With a marked personal passion, the candidate raises the issue and argues for the need for communication and

feedback between the political and expert levels as an important factor in promoting the effectiveness of intelligence and security services.

The research emphases in solving the second problem, "Defining the concept of using "hybrid" approaches against the state" are: a working definition of the concept of "hybrid" approaches and actions derived for the purpose of the study; the argument that they pay particular attention to attempts to influence the political decision-making process; providing evidence of the key role that intelligence and security services play in both countering and planning and implementing these approaches.

The third research task, "Comparative analysis of CHA and AHP methods - opportunities for using them separately and in combination in making significant political decisions", was resolved categorically and at a high expert level, demonstrating that the combination of the two methods is possible and leads to using their strengths to reduce the impact of their limitations.

As a major achievement, I define the implementation of the fourth, key and most important for the study task - formulation of a synthesized analytical model (including scope and methodology) for the use of CHA in combination with AHP.

The fifth and sixth tasks - conducting, analyzing and summarizing the results of the empirical study on the use of "hybrid" approaches against our country, verifying the effectiveness of the proposed analytical model, are also definitely resolved. A total of five questionnaires were created, specialized software products were used. I highly appreciate the seven structured conclusions about the benefits of applying the method to support political decision-making.

Appropriate research methods and approaches have undoubtedly contributed to the achievement of the above results.

4. Assessment of the scientific and applied scientific contributions

I accept the self-assessment of the author of the dissertation for the achievements of five scientific contributions and define them as entirely his personal work and the result of independent scientific research.

The most significant achievements in the study are:

- The proposed synthesized author's model for the combined use of CHA and AHP when needed to make a political decision in situations of high uncertainty and of vital national interests
- The independent empirical research, with specialized questionnaires, collection and processing of primary data, which proves the effectiveness and applicability of the model
- Argumentation of the role and importance of information and analytical products of intelligence and security services and their role in assisting political decision-making in the security sector in a dynamic, highly uncertain environment

The results achieved by Stoyan Stoyanov in the dissertation, the high expertise demonstrated, his ability for scientific analysis and independent political thinking to some extent exceed the standard requirements for the claimed scientific degree.

5. Evaluation of dissertation publications

The PhD student has submitted five publications that provide sufficient publicity for the study results.

Two of them: Stoyanov, St. International Conflicts and the Use of "Hybrid Approaches" at the Beginning of the 21st Century, UNWE Scientific Papers, 2020 (to be printed) and Stoyanov, St. The Republic of Bulgaria and Security Policy Making, International Relations, 2020 (to be printed) are directly related to the problems analyzed in the doctoral thesis.

The other three: Stoyanov, St. The Cyprus Problem: International Politics Simulation, Managerial Law, United Kingdom, Vol.47, Issue 3-4, 2005, pp. 171-216. ; Stoyanov, St. Work in Progress: European Security and Defense Policy – Implications for Transatlantic Cooperation, Europe Project Paper No.10, October 31, 2007, JINSA. ; Stoyanov, St. Europe: The Fertile Jihadist Recruiting Ground, Europe Project Paper No.8, August 15, 2007, JINSA, present previous analyzes and generally relate to the political management of various security issues / dimensions.

6. Evaluation of the summary of dissertation thesis

The abstract to the dissertation accurately and precisely reflects its content.

7. Critical notes, recommendations and enquiries

6) My main critical point is that the volume of the abstract is too large. It is unnecessarily detailed. The results could have been more synthesized, while the explanations and arguments could remain in the text of the thesis. For example, the definitions of the 19 concepts within the context of Chapter Three are clearly out of place.

In the Introduction to the abstract, in section "Structure", the content of the main parts of the body is presented in 9 pages, after which the same content takes another 24 pages in "Synthesized presentation of the content of the dissertation" with redundant paragraphs from section "Structure".

7) The conclusion (14 pages) essentially has the features of an annotation of the work. It is too circumstantial and contains factual and literal repetitions of large paragraphs of what is stated in the chapters.

8) The work would benefit if conclusions were drawn from the analysis in the chapters and the general conclusions from the study. They would

contribute to a clearer and convincing perception of the indisputably achieved scientific results in the various parts of the thesis and in the work as a whole.

9) I strongly recommend that the work be published after being a little “compressed”.

10) The appendix “Theoretical statements and debates on decision making”, which is essentially a study, is also recommended for publication. It can be widely used in the process of education of undergraduate and doctoral students.

8. Conclusion

The dissertation submitted meets the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation.

Appreciating the merits of what has been achieved, I give a positive assessment of the dissertation thesis on "The applicability of the analysis of competing hypotheses and the process of analytical hierarchy in assisting political decision-making" and I agree that Stoyan Vasilev Stoyanov be awarded the educational and scientific degree "Doctor" in the specialty 05.11.02 Political Science (Foreign Policy and International Relations) in the professional field 3.3. Political Sciences.

8 April 2020
Sofia

Reviewer:
Prof. Velichka Milina